

sub nostro sigillo secreto XXVI die aprilis Anno a nativitate domini
M° CCCC° VIII.—Rex Martinus.—Dominus Rex mandavit mihi Bernardo
medici et vidit eam vicecancelarius cui fuit comissum per dominum Regem.
—*Archivo de la Corona de Aragón*, R.º 2183, fol. 54.

FR. FAUSTINO D. GAZULLA, MERCEDARIO.

(Se continuará).

CARTORAL DE CARLES MANY

(Continuació)

223—1127, març, 1.

Plana CLXXI.

Definició y evacuació feta á la Seu de Gerona y á la seva Canonja per Berenguer Arnal, abat de St. Joan de Ripoll, de la Canonja d' Ordí y del feu de Llebrés (*lebres*), en la inteligiencia que mort ell ningú pugui reclamarlo á dita Seu.

—*Llebrés*, segons En Monsalvatje *Llebra*, es un lloc situat prop de Camprodón (Végs ob. cit., t. 10, pl. 197).

224—1127, novembre, 19.

Plana CLXIX.

Definició y entrega feta per Ramón Ademar de Rabós (d' Empurdá), mediànt lo cobro de setanta sous de diners *melgorienses*, á la iglesia de St. Esteve de Pedret y á sos capellans de lo que percibia en dita iglesia y sa capellania.

—Diners *melgorienses* eren los batuts pels bisbes de Melgueil, que corrien molt llavors á Catalunya, particularment en los territoris de Cerdanya, Besalú, Rosselló y Empuries.

225—1127, dezembre, 1.

Plana CCLV.

Entrega de la baiulia y defensa d' una *condamina* ab les cases en ella edificades, situada á la parroquia de Sta. Eulalia de Pujals, feta á la Seu de Gerona y á sos bisbe y canonges per Ramón Mir, sa muller y fills, que prometen pagar lo eens anyal d' una *emina d' ordi*.

—*Condamina*, copropietat no subjecte á senyoriu. (Végs Balari, ob. cit., pl. 508).

226—1128, setembre, 9. Planes CCCXX y CCCXXI.

Permuta feta per Gausfret Audeguer, ab lo consentiment del bisbe y canonges de la Seu de Gerona, de les cases que té per l' ardiaca de Besalú just lo campanar vell de Gerona, ab les cases situades en la mateixa ciutat tocant á les del clergue Pere Sendret y ab les que pertanyen á l' ardiaconat anomenat d' Anglés, que posseheix lo canonge Ramón Arbert; debent percibir ademés ell y sos successors tot los anys mitg sou de plata.

—Lo campanar vell, *cloarium vetulum*, se refereix al avuy conegut ab lo nom de Torre

de Carlo Magno? Si es així, com presumim, no existia encara en 1128 lo claustre de la Catedral.

227—1128, octubre, 10.

Plana CCLXXXVI.

Venda feta per Ramón Guillém al clergue Pons Urgell, per deu sous de diners y vuyt diners en moneda de Gerona, de part d' un alou que posseïsia á St. Esteve de Sorts, quines afrontacions detalla.

228—1128, novembre, 25.

Plana CCXII.

Definició feta á la Seu de Gerona y á Pere, prepósit de St. Feliu de Celrà, per Guillém Roig (*Rubei*), sa muller y fills, d' un home seu anomenat Vicens, del qual reb per aquest motiu quinze sous de diners en moneda de Gerona.

229—1128, novembre, 28.

Plana CCLXXXII.

Definició y desestiment fet per Bernat Guillém, sa muller Estefania y son fill Pere á la Canonja de la Seu de Gerona y al clergue d' ella Pons de Urgell, de les reclamacions que feyen de certes terres y cases en lo lloc anomenat *burgada*; renunciant per ells y sos successors á tota reclamació y obligantse á pagar tots los anys á la Canonja un parell de gallines bones.

230—1128, novembre, 28.

Plana CCLXXXIII.

Venda feta per Nevia y son fill Pere al clergue Pons Urgell, per tretze sous de diners en moneda de Gerona de setze diners lo sou, de dos pesses de terra d' un alou situat á St. Esteve de Sorts, quines afrontacions detallan; ab la condició de continuar conreuantles pagant al batlle de la Canonja lo quart y 'l brassatge.

231—1129, janer, 11.

Plana CCLXXXIII.

Venda feta per Berenguer Guillém, sa muller Estefania y sos fills Pere y Joan, á la Canonja de la Seu de Gerona y á son clergue Pons d' Urgell, per vuyt sous de diners en moneda de Gerona de setze lo sou, de dos pesses de terra d' un alou situat á St. Esteve de Sorts, quines afrontacions detallan, y prometen pagar en lo successiu á la Canonja lo quart dels fruysts y 'l brassatge.

232—1129, janer, 15.

Plana CCLXXXI.

Venda feta per Nevia y sos fills Pere, Guillém y Ramón á la Canonja de Gerona y á son clergue Pons Urgell, per cinch sous de diners en moneda de Gerona de setze lo sou, de part d' un alou situat á Sant Esteve de Sorts, pel qual pagarán tots los anys á la Canonja un parell de bones gallines y quart del brassatge; y, per onze sous de la predita moneda, d' altres terres y olivets: expressant al firmar qu' ho fan obligats per la fam (*fames necessitate coacti*).

233—1129, març, 15.

Planes CCXIII y CCXIII.

Empenyo fet per Berenguer Guillém de Celrá á Gaufret Dalmau, arxilevita y capellá de St. Feliu de Celrá, per deu morabatins de llegitim or y pes, del mas que té en feu de St. Feliu y conreuha per ell Adelaida, viuda de Pere Ferrandi.

234—1129, agost, 21.

Planes XC d XCII.

Concordia entre l' bisbe de Gerona Berenguer d' una part y de l' altre Galcerán de Sales, Bernat de Sales y son germà Bernat Joan, feta en lo Castell de Sales ab intervenció de Berenguer Arnal, Albert de St. Joan, Gausfret ardiaca de Besalú y Berenguer capiscol de Gerona, sobre la prétensió de certs drets que 'ls germans de Sales alegavan en la vila de Bascara, etz., y la ajuda y defensa que d' ells pretenia l' bisbe.

235—1130, janer, 29.

Planes CLXII y CLXIII.

Evacuació feta per Gausfret de Cistella á la Seu de Gerona y á son bisbe Berenguer, del senyoriu y vicaria que tenia injustament en la iglesia de St. Cristòfol d' Orts (*Ortis*); en mans de Ramón, abad de Vilabertrán.

—Aquesta iglesia, segons los Srs. Alsius y Pujol (ob. cit., pl. 71), correspon al lloc nomenat *Los Horts* de l' Ajuntament d' Albanyà.

236—1130, març, 11.

Plana CCLXXXVIII.

Venda feta per Berenguer Guillém junt ab sa muller y fills á la Canonja de la Seu de Gerona y al clergue Pons Urgell, per tretze sous de diners en moneda geronina de setze lo sou, de l' alou que tenen en la parroquia de St. Esteve de Sorts, ab la obligació de pagarne quart y brassatge y per la casa un parell de gallines tots los anys; y, ademés, per quatre sous de la matixa moneda, d' un hort y olivets.

237—1130, abril, 1.

Plana CCLXXXVII.

Venda feta pels esposes Pere Bort y Ramona y pels marit y muller Arnal y Maria á la Canonja de la Seu de Gerona y al clergue Pons Urgell, per cinch sous de diners, de dos olivets situats en lo lloc anomenat *sa burgada*, pagantne en lo successiu quart y brassatge.

238—1130, abril, 6.

Plana CCCXXXVIII.

Empenyo fet pels esposes Arnal Azals y Garsenda á Arnal Joan, sacristá de la Seu de Gerona, del forn que tenien en lo burch de Sant Feliu en l' alou de la Seu; per quaranta morabatins de bon or y just pes.

239—1130, juny, 21.

Plana CCLVIII.

Definició feta per Guillém Bertrán al abat de St. Feliu de Gerona

y á Ramón d' Argelaguer, del mas que compraren á Ramón de Borgunya en la parroquia de St. Juliá de Corts.

240—1130, novembre, 2. *Planes CCLXXXI y CCLXXXII.*

Donació feta per Berenguer, clergue de Pujals, á la Canonja de la Seu de Gerona, d' un mas y varies fexes de terra situades en lo plà entre 'ls rius Matamors y Merdançá (*merdanchano*), en les parroquies de St. Joan de Borgunya y St. Juliá de Corts.

241—1131, març, 16.

Plana CCXXVII.

Definició feta á la Seu de Gerona en mans de son bisbe Berenguer per Bernat Adalbert y sos fils Bernat y Arnal, de lo que tenen en la parroquia de St. March de Crespiá, de la iglesia de St. Pere de Navata, de la meytat de les tasques de Bascara, y del sínodo provenint de la iglesia de St. Esteve de *Occulo* (Olot).

242—De 1112 á 1131.

Plana CXLV.

Jurament fet pel comte d' Empuries Pons Uch, fill de Sanxa, á son senyor Ramón, comte de Barcelona, y á Ramón fill d' aquest, de mantindre y observar en lo successiu de bona fe la escriptura d' arreglo y definició que feu son pare á la iglesia de Gerona.

—Aquest doc. no porta data; no obstant ha d' estar comprés entre l' any 1112 en que s' creu se casà lo comte D. Ramón Berenguer III ab Dolsa de Provença, març de Ramón Berenguer IV, y l' 19 de juliol de l' any 1131 en que morí l' avans dit Ramón Berenguer III. Es molt fàcil qu' aquest doc. fos fet en 1128, poch després de les concordies entre l' comte d' Empuries y l' de Barcelona que publica Marea (M. H., ap. 375 y 376) referents en part al mateix assumpte.

243—1131, agost, 24.

Plana CLXXVIII.

Permuta entre l' Bisbe de Gerona Berenguer y l' Prior de Santa Maria de Ullá, Pere, d' unes terres situades en lo terme d' aquesta vila, quines afrontacions se detallan.

244—1132, abril, 21.

Plana CCXLVIII

Venda feta per Berenguer Gaucefret y sa muller Maria á Arnal Joan, Sacristá de Gerona, per tres morabatins, d' una fexa y altres terres situades en lo plà de St. Juliá de Corts.

245—1132, maig, 18.

Plana CCLXXXIII.

Donació feta á la Canonja de Gerona pels esposos Guillém Bernat y Ermengardis, y Arnal Guillém y Adalaida, de son alou franch situat á la parroquia de St. Esteve de Sorts, quines afrontacions detallan.

246—1135, abril, 30.

Planes CCCLI^{III} à CCCLVI.

Testament de Guillém Ramón. Nombra marmessors á Oliver de Laurano (¿Llorá?), á Nevia sa muller, á Ramón son fill, etz. Fà varis

llegats á la Canonja de Gerona y á les esglésies de St. Nicolau, Santa Eulalia y Sta. Susanna de dita ciutat: llega á sa muller, entre altres coses, lo molí que té en lo Mercadal de Gerona, y á son fill Guillém la vinya que posschia á *barufa*. A son fill Ramón li deixa la castllania de Gerònella, ab tots sos feus, y la vegueria y batllies que té pel Comte són senyor. Defineix al Bisbe de Gerona son mas de Bescanó. Finalment encomana sos fills á sa esposa, posantlos sots la defensa y protecció de son senyor lo Comte Ramón.

—*Barufa*, era l'nom que s'donava llavors á tota ó à part de la montanya que hi ha al Nort de Gerona, ahont s'edificá posteriorment lo castell anomenat de Montjuich potser per tenirhi un de sos cementeris los jueus establets á Gerona. La castllania de Gerònella, se refereix á la torra ó forta d' aquest nom que hi havia al extrem de la part més alta de la mateixa ciutat de Gerona.

247—1135, agost, 16.

Plana CCLIII.

Permuta entre Ramón de Borgonyá y Arnal Joan, Sacristá de Gerona, de terres situades en lo Puig de St. Julià de Corts just lo camí que va á Canelles, ab altres situades en lo Plá de Corts just lo camí que va de Gerona á Besalú.

—Lo lloch de *Candelles* de que parla l'doc. es probable sia lo situat en lo terme de Navata de que parlan los Srs. Alsius y Pujol en son «Nomenclator» y també En Monsalvatge en lo del comtat de Begalú.

248—1135, octubre, 13.

Plana CCCLXVIII.

Donació feta per Ermengardis á la Seu de Gerona y á son bisbe Berenguer, d' un alou situat en *pariete Ruffini*, d' extensió 104 dextres.

—*Partetes Ruffini*. Lloch situat en lo terme de Domeny, ahont probablement hi havia ruines antigues. De *Ruffini* s'en conserven á Gerona altres memories. Lo *dextre* era una superficie de prop de 26 palms quadrats, cana de Barcelona, segons Campillo: «Disquisitio methodi computandi annos Aere christianeæ, etz.», p. 14 dels Appendixs.

JOAQUÍM BOTET Y SISÓ.

(Seguirá)

NOTICIAS

En la sesión del 6 de abril el académico electo numerario, antiguo correspondiente, D. Joaquín Botet y Sisó presentó un sello de metal del siglo xv del convento de la Trinidad de Valencia, disertando acerca los signos heráldicos que contiene. En la del día 20 del propio abril, D. Felipe Bertrán de Amat leyó un trabajo dedicado á la memoria del difunto presidente de la Corporación Excmo. Sr. D. Manuel Durán y Bas, publicado en el número 25 de este BOLETÍN.

El día 9 de mayo se celebró en el Paraninfo de esta Universidad literaria la sesión solemne y pública de recepción del académico elec-